

Uten politisk kontroll - hardkjør fra byråkratene

Regjeringens arbeid med «lakseskatten» er på avveier. Byråkratene i Finansdepartementet har tatt kontrollen og styrer lakseskatten inn i samme mal som kraftskatten.

I ledere 25. februar konstaterer DN at regjeringspartiene er betenkt over den pågående lakseskattutredningen og argumenterer med at de bør vente på utredningen de har bestilt, før de konkluderer.

Problemet er at arbeidet med særskatt i havbruksnæringen har kommet skjevt ut fra hoppkanten. Prosessen synes å være utenfor politisk kontroll og styres av byråkratene i Finansdepartementet, som har et hardkjør for å innføre en blåkopi av sin kraftskattemodell.

Allerede 27. april i fjor la regjeringen ut en melding som skisserte i relativt stor detalj hvordan beskatningen skal se ut. Lite å gjøre da for utvalget som ble oppnevnt 7. september. Malen som trekkes opp for utvalget er på flere punkter i konflikt med bestillingen til utvalget, gitt av Stortinget 7. september.

Opposisjonen har kritisert sammensetningen av utvalget. Det bryter med Stortingets krav om partssammensetning, blant annet ingen representasjon fra produksjonsleddet som skal betale skatten.

Forumet som skal rådgive utvalget, der næringsaktører er representert, kan fremstå som et spill for galleriet. I siste forumsmøte ble medlemmene i snitt tildelt cirka fem minutters taletid.

Kraftskattemodellen som Finansdepartementet styrer mot, er også oppe til utredning. I mandatet bes utvalget spesielt om å vurdere uheldige

Artikkelforfatterne har regnet på investeringsprosjekter innen havbruk for å vurdere hvordan Finansdepartementets foretrukne skattemodell vil virke og funnet at prosjekter som er lønnsomme før skatt, ikke lenger er det etter skatt. Foto: Aleksander Nordahl

Innlegg Bård Misund og Petter Osmundsen

Bård Misund førsteamanuensis ved Universitetet i Stavanger

vidringer som er konstatert i kraftbransjen. Samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter er ikke lønnsomme for selskapene og blir ikke realisert.

Det ville vært normalt å vente på konklusjon i denne utredningen før man kopierer et feilslått skattesystem, der samfunnsøko-

Petter Osmundsen professor ved Universitetet i Stavanger

nomisk lønnsomme investeringer innen grønn energi ikke blir vedtatt.

DN skriver at hovedmålet med en grunnrenteskatt ikke er å skape vekst, men å høste inn en ekstraordinær avkastning til fellesskapet. Spørsmålet er om en særskattmodell som kveler

investeringer og innovasjon er i tråd med politikernes ønsker: «Beskatningen må innrettes slik at næringen har et godt grunnlag for kunnskapsutvikling, innovasjon, investeringer og bærekraftig vekst.»

DN deler bekymringen at fremveksten av landbasert oppdrett øker trusselen om utflytting. Problemet er at Finansdepartementet vil benytte samme teoretiske modell for havbruk, kraftproduksjon, petroleum og villfisk, og den ser vekk fra at bedrifter kan flytte utenlands.

Den har også en grunnleggende forutsetning om bedriftenes investeringer som ikke stemmer med virkeligheten, nemlig at bedrifter synes det er likegyldig om de får skattemessige avskrivninger i dag eller om tyve år.

Vi har regnet på investeringsprosjekter innen havbruk for å vurdere hvordan Finansdepartementets foretrukne skattemodell vil virke. Vi finner at prosjekter som er lønnsomme før skatt ikke blir lønnsomme etter skatt. Dette hemmer både vekst, skatteinntekter, verdiskaping, og sysselsetting langs kysten.

Finansdepartementet gjør ikke slike realistiske beregninger, de er teoribasert.

Det er derfor god grunn til å være bekymret for at lakseskatten er på avveier, og en økende bekymring og uro i regjeringspartiene er forståelig.

Bård Misund, førsteamanuensis, og **Petter Osmundsen**, professor, begge ved Universitetet i Stavanger

Økokrim: Frykter mer kriminalitet med kryptovaluta

Økokrim har ansvar for å etterforske og irtetteføre alvorlig økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Når vi ser at kriminaliteten endrer modus, må vi endre fokus. Det ligger ikke til Økokrim å ha meninger om strømsubsidier til utvinning av kryptovaluta eller annet. Vi er kun opptatt av kriminalitetsutfordringene kryptovaluta fører med seg.

Det er også stortingspolitikere, som flere ganger de siste årene har tatt opp og diskutert den manglende sporbarheten og anonymiteten ved bruk av kryptovaluta.

Kryptovaluta utgjør en høy

trussel mot etatens bekjempelse av økonomisk kriminalitet fremover, og muligheten for å overføre store beløp anonymt er attraktiv for kriminelle. Det fastslo Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES) i en rapport høsten 2017.

Rådgiver Sylvia Johnsen påpeker, som Økokrim også skrev i vår trusselvurdering i fjor sommer, at det finnes mindre sporbare kryptovalutaer enn den mest kjente og største, bitcoin (innlegg i DN 9. februar). Og det kommer stadig nye kryptovalutaer til. Coinmarketcap.com lister opp 2069 kryptovalutaer, mer enn en dobling på halvannet år.

Summene som er i omløp i Norge, har også økt. Tall Skatteetaten gikk ut med i fjor høst viser at nordmenn har rapportert om en samlet formue i kryptovaluta på mer enn fem milliarder kroner for 2017. Året i forveien ble det kun meldt fra om 125 millioner kroner i formue, og Skatteetaten mener det finnes flere store kryptoformuer som ikke er oppgitt til beskatning.

Det er så langt få dommer i norske straffesaker der kryptovaluta inngår. Men det er ikke vanskelig å få øye på utfordringene.

Enheten for finansiell

etterretning hos Økokrim har det siste året fått mange meldinger fra bankene om såkalt Microsoftsvindel, der bedragere lurer privatpersoner og får kontroll over vedkommendes pc og nettbank. Kontoene tømmes, og i en rekke tilfeller er det kjøpt bitcoin eller andre kryptovalutaer for ofrenes midler direkte fra ofrenes kontoer.

Svindlerne, som ofte opererer fra utlandet, kan veksle inn utbyttet til vanlig valuta eller kjøpe annen kryptovaluta med kryptovalutaen, noe som vanskeliggjør sporing ytterligere.

I norsk politi er Kripos i front

når det gjelder kryptovalutaetterforskning. I en omfattende narkotikasak som Kripos etterforsket, ble det avdekket hvitvasking ved hjelp av bitcoin. Fem menn er dømt til fengselsstraffer for narkotikahandel og fikk blant annet inndratt flere millioner kroner og kryptovaluta.

Uten bevissthet om disse problemstillingene i kombinasjon med god forebygging og regulering, frykter vi Økokrim mer kriminalitet med kryptovaluta.

Hedvig Moe, assisterende Økokrim-sjef